

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Ve KAMER

A R R E S T

**nr. 216.703 van 6 december 2011
in de zaak A. 186.748/V-1755**

Inzake: Hans SCHYVENS
wonend en kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Sint-Jozefstraat 43

tegen:

de BELGISCHE STAAT
vertegenwoordigd door de Minister van Justitie
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Patrick Peeters
kantoor houdend te 1000 Brussel
Terhulpsessesteenweg 120
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkommende partijen:

1. de ORDRE DES BARREAUX FRANCOPHONES
ET GERMANOPHONE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Xavier Leurquin
kantoor houdend te 1160 Brussel
Tedescolaan 7
bij wie woonplaats wordt gekozen

2. de ORDE VAN VLAAMSE BALIES
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Veerle Tollenaere
kantoor houdend te 9000 Gent
Koning Albertlaan 128
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 8 januari 2008, strekt tot de
nietigverklaring van artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 tot
vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel

1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat, en van artikel 2 van dat besluit, in zoverre het bepaalt dat het niet van toepassing is op de aangelegenheden bedoeld in artikel 4.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

De tussenkomende partijen hebben elk een verzoekschrift tot tussenkomst ingediend. De tussenkomst is toegestaan bij beschikking van 20 mei 2008. De tussenkomende partijen hebben elk een memorie ingediend.

Eerste auditeur Werner Weymeersch heeft een verslag opgesteld.

De verzoeker heeft een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verwerende partij en de tussenkomende partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 30 maart 2011.

Kamervoorzitter Paul Lemmens heeft verslag uitgebracht.

De verzoeker, advocaat Jens Mosselmans, die loco advocaat Patrick Peeters verschijnt voor de verwerende partij, advocaat Emmanuel Gourdin, die verschijnt voor de eerste tussenkomende partij, en advocaat Veerle Tollenaere, die verschijnt voor de tweede tussenkomende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Werner Weymeersch heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Wettelijk kader en feiten

3. Ten gevolge van bepaalde ontwikkelingen in de rechtspraak van het Hof van Cassatie in verband met de terugvorderbaarheid van het ereloon van de advocaat, ingezet bij een arrest van 2 september 2004, heeft de wetgever de wet betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat aangenomen. Deze wet is op 21 april 2007 bekrachtigd en afgekondigd.

De wetgever heeft ervoor geopteerd om de verhaalbaarheid van een deel van het ereloon en de kosten van de advocaat te regelen via de rechtsplegingsvergoeding. Volgens artikel 1018, 6°, van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij artikel 5 van de wet van 21 april 2007, is de rechtsplegingsvergoeding opgenomen in de gerechtskosten waarin de in het ongelijk gestelde partij wordt verwezen.

Artikel 7 van de wet van 21 april 2007 voorziet in de vervanging van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. Het nieuwe artikel 1022 luidt als volgt:

“Art. 1022. De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Na het advies te hebben ingewonnen van de Orde van Vlaamse Balies en van de Ordre des barreaux francophones et germanophone, stelt de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de basis-, minimum- en maximumbedragen vast van de rechtsplegingsvergoeding, onder meer in functie van de aard van de zaak en van de belangrijkheid van het geschil.

Op verzoek van een van de partijen en op een met bijzondere redenen omklede beslissing, kan de rechter ofwel de vergoeding verminderen, ofwel die verhogen, zonder de door de Koning bepaalde maximum- en minimumbedragen te overschrijden. Bij zijn beoordeling houdt de rechter rekening met:

- de financiële draagkracht van de verliezende partij, om het bedrag van de vergoeding te verminderen;
- de complexiteit van de zaak;
- de contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij;
- het kennelijk onredelijk karakter van de situatie.

Indien de in het ongelijk gestelde partij van de tweedelijns juridische bijstand geniet, wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgelegd op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie. De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing op dat punt.

Wanneer meerdere partijen de rechtsplegingsvergoeding ten laste van dezelfde in het ongelijk gestelde partij genieten, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.

Geen partij kan boven het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding worden aangesproken tot betaling van een vergoeding voor de tussenkomst van de advocaat van een andere partij.”

Artikel 7 van de wet van 21 april 2007 heeft het voorwerp uitgemaakt van verscheidene beroepen tot nietigverklaring bij het Grondwettelijk Hof. Bij arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008 heeft het Hof die beroepen verworpen.

Artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek is ondertussen gewijzigd bij de wetten van 22 december 2008 en 21 februari 2010. De laatstgenoemde wet is nog niet in werking gesteld. Deze wijzigingen hebben geen belang voor het onderzoek van het voorliggende beroep.

4. Ter uitvoering van artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek is het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 genomen, tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat.

Dit besluit bevat 11 artikelen, luidend als volgt:

“Artikel 1. De basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek worden vastgesteld in dit besluit.

De bedragen worden vastgesteld per aanleg.

Geen vergoeding is verschuldigd wegens handelingen verricht voor een gerecht waaraan de zaak bij beslissing van de arrondissementsrechtbank is onttrokken.

Zo ook is geen vergoeding verschuldigd indien de verweerder of de gedaagde in hoger beroep vóór de inschrijving van de zaak op de rol, de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt in hoofdsom, interesten en kosten.

Ingeval de verweerder, of de gedaagde in hoger beroep, na de inschrijving op de rol, de eis inwilligt en zijn verbintenissen kwijt in hoofdsom, interesten en kosten, is het bedrag van de vergoeding gelijk aan één kwart van de basisvergoeding, zonder hoger te kunnen zijn dan 1.000 euro.

Art. 2. Met uitzondering van de aangelegenheden bedoeld in artikel 4 van dit besluit wordt de rechtsplegingsvergoeding voor geschillen die betrekking hebben op in geld waardeerbare vorderingen, vastgesteld als volgt:

	Basisbedrag	Minimumbedrag	Maximumbedrag
Tot 250,00 €	150,00 €	75,00 €	300,00 €
Van 250,01 € tot 750,00 €	200,00 €	125,00 €	500,00 €
Van 750,01 € tot 2.500,00 €	400,00 €	200,00 €	1.000,00 €
Van 2.500,01 € tot 5.000,00 €	650,00 €	375,00 €	1.500,00 €
Van 5.000,01 € tot 10.000,00 €	900,00 €	500,00 €	2.000,00 €
Van 10.000,01 € tot 20.000,00 €	1.100,00 €	625,00 €	2.500,00 €
Van 20.000,01 € tot 40.000,00 €	2.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €
Van 40.000,01 € tot 60.000,00 €	2.500,00 €	1.000,00 €	5.000,00 €

Van 60.000,01 € tot 100.000,00 €	3.000,00 €	1.000,00 €	6.000,00 €
Van 100.000,01 € tot 250.000,00 €	5.000,00 €	1.000,00 €	10.000,00 €
Van 250.000,01 € tot 500.000,00 €	7.000,00 €	1.000,00 €	14.000,00 €
Van 500.000,01 € tot 1.000.000,00 €	10.000,00 €	1.000,00 €	20.000,00 €
Boven 1.000.000,01 €	15.000,00 €	1.000,00 €	30.000,00 €

Voor de toepassing van dit artikel wordt het bedrag van de vordering vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 en 618 van het Gerechtelijk Wetboek in verband met de bepaling van de bevoegdheid en de aanleg. Wanneer het geschil betrekking heeft op de titel van een uitkering tot onderhoud, wordt in afwijking van artikel 561 van hetzelfde Wetboek het bedrag van de vordering berekend, ter bepaling van de rechtsplegingsvergoeding, op basis van het bedrag van de annuïteit of van twaalf maandelijkse termijnen.

Art. 3. Voor de geschillen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare vorderingen bedraagt het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding 1.200 €, het minimum bedrag 75 € en het maximum bedrag 10.000 €.

Art. 4. In afwijking van de artikelen 2 en 3 worden de basis-, minimum- en maximumbedragen van de rechtsplegingsvergoeding voor rechtspleging bedoeld in artikelen 579 en 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek vastgesteld als volgt:

	Basisbedrag	Minimumbedrag	Maximumbedrag
Voorzitter van de arbeidsrechtbank			
Tot 249,99 €	36,46 €	26,46 €	46,46 €
Van 250 tot 619,99 €	36,46 €	26,46 €	46,46 €
Van 620 tot 2.500 € en voor de vorderingen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare eisen	36,46 €	26,46 €	46,46 €

Boven 2.500 €	72,86 €	57,86 €	87,86 €
Arbeidsrechtbank			
Tot 249,99 €	36,46 €	26,46 €	46,46 €
Van 250 tot 619,99 €	72,86 €	57,86 €	87,86 €
Van 620 tot 2.500 € en voor de vorderingen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare eisen	109,32 €	89,32 €	129,32 €
Boven 2.500 €	218,64 €	188,64 €	248,64 €
Arbeidshof			
Tot 249,99 €	48,61 €	38,61 €	58,61 €
Van 250 tot 619,99 €	97,17 €	82,17 €	112,17 €
Van 620 tot 2.500 € en voor de vorderingen die betrekking hebben op niet in geld waardeerbare eisen	145,78 €	120,78 €	160,78 €
Boven 2.500 €	291,50 €	251,50 €	331,50 €

Art. 5. Voor de overeenkomstig artikel 1340 van het Gerechtelijk Wetboek ingediende vorderingen zijn de in artikel 2 bedoelde minimumvergoedingen van toepassing voor de fase van de procedure omschreven in de artikelen 1340 tot 1343,§2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 6. Wanneer de zaak wordt afgesloten met een beslissing gewezen bij verstek, en geen enkele in het ongelijk gestelde partij ooit is verschenen, is het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat van de minimumvergoeding.

Art. 7. Geen rechtsplegingsvergoeding wordt toegekend voor rechtsplegingen die rechtsbijstand beogen.

Voor het overige doet het gegeven dat rechtsbijstand wordt verleend geenszins afbreuk aan de toekenning van de in de vorige artikelen bedoelde vergoedingen.

Art. 8. De basis-, minimum- en maximum bedragen zijn gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijzen dat overeenstemt met 105,78 punten (basis 2004); telkens als het indexcijfer met 10 punten stijgt of daalt, worden de sommen bedoeld in de artikelen 2 tot en met 4 van dit besluit met 10 procent vermeerderd of verminderd.

Art. 9. Het koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek wordt opgeheven.

Art. 10. Treden in werking op 1 januari 2008:

- De artikelen 1 tot en met 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat.
- Dit besluit.

Art. 11. Onze minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.”

Dit koninklijk besluit van 26 oktober 2007, dat bekendgemaakt is in het Belgisch Staatsblad van 9 november 2007, vormt het voorwerp van het voorliggende beroep. Het beroep is evenwel beperkt tot artikel 4 van dat besluit en tot artikel 2, in zoverre het bepaalt dat het niet geldt voor de aangelegenheden bedoeld in artikel 4.

Tegen het genoemde koninklijk besluit zijn nog drie andere beroepen ingesteld. Twee beroepen zijn verworpen bij de arresten nrs. 214.910 en 214.911 van 31 augustus 2011. Over het beroep in de zaak A. 186.587/V-1745 doet de Raad van State uitspraak bij arrest nr. 216.702 van heden.

5. De verzoeker is een advocaat. Hij verklaart veelvuldig geschillen inzake socialezekerheidsrecht te behandelen. Het sociaal recht behoort tot de door hem opgegeven voorkeurmateries.

IV. Ontvankelijkheid van het beroep

Uiteenzetting van de excepties van onontvankelijkheid

6. De verwerende partij werpt een exceptie van onontvankelijkheid van het beroep op, afgeleid uit het ontbreken van een belang van de verzoeker bij zijn beroep.

Volgens de verwerende partij lijdt de verzoeker door de invoering van het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 geen nadeel.

In tegenstelling tot hetgeen de verzoeker lijkt voor te houden, vormt de rechtsplegingsvergoeding geen element van de vergoedbare schade. Het is slechts een rechtsgevolg of accessorium van de beslissing over de grond van de zaak, zodat de verzoeker bezwaarlijk kan voorhouden dat de mogelijkheid tot verkrijging van een “substantiële” rechtsplegingsvergoeding op zichzelf een oorzaak vormt voor het instellen van een rechtsvordering. Omgekeerd kan moeilijk worden ingezien dat een sociaal gerechtigde ervan zou afzien om een rechtmatige eis in te stellen, louter omdat de rechtsplegingsvergoeding in sociale zaken lager is dan de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 2 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007. De rechtsgang voor de sociaal verzekerde wordt evenmin belemmerd nu deze laatste er ingevolge artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek zeker van is dat hij nooit een rechtsplegingsvergoeding moet betalen.

Vervolgens voert de verwerende partij aan dat de verzoeker geen financieel nadeel kan lijden aangezien de rechtsplegingsvergoeding toekomt aan de procespartij en niet aan de advocaat.

Ten slotte voert de verwerende partij aan dat de bewering als zouden sociaal verzekerden aan de verzoeker meer opdrachten toevertrouwen ingeval zij een rechtsplegingsvergoeding zouden krijgen die gelijk is aan deze van artikel 2 van het koninklijk besluit, zuiver hypothetisch is. De verzoeker

maakt die bewering op geen enkele wijze aannemelijk. Een zuiver potentieel belang is onvoldoende om op ontvankelijke wijze een beroep tot nietigverklaring in te stellen.

7. De tweede tussenkomende partij werpt eveneens een exceptie van onontvankelijkheid van het beroep op, afgeleid uit het ontbreken van een belang in hoofde van de verzoeker.

Zij doet dat deels in nagenoeg dezelfde bewoordingen als de verwerende partij. Zo wijst ook zij op het louter financieel belang, op het feit dat de rechtsplegingsvergoeding geen element is van de vergoedbare schade en op het feit dat het weinig waarschijnlijk is dat de sociaal verzekerden minder vlug op de verzoeker een beroep zullen doen aangezien zij nooit het risico dragen een rechtsplegingsvergoeding te moeten betalen.

Voorts wijst de tweede tussenkomende partij erop dat de verzoeker zelf aangeeft dat de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 beperkt blijft tot het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dat bepaald was in het opgeheven koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. Voor de sociaal verzekerden is er dan ook niets gewijzigd.

Ten slotte wijst de tussenkomende partij erop dat de vernietiging van de bestreden beslissing de verzoeker in elk geval ook een voordeel moet verschaffen, hetgeen hij echter niet aantoont.

Beoordeling

8. De verzoeker richt zijn beroep tegen de bepalingen van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 waarbij voor de geschillen inzake sociale zekerheid in een lagere rechtsplegingsvergoeding wordt voorzien dan voor andere geschillen.

Het komt de Raad van State niet onaannemelijk voor dat rechtzoekenden die overwegen een rechtsvordering in te stellen en daarvoor een beroep te doen op een advocaat, zich mede laten leiden door de vraag in hoeverre zij de kosten van hun verdediging kunnen verhalen op de tegenpartij, in de veronderstelling dat de rechter hen in het gelijk stelt. Het vooruitzicht op een relatief hoge rechtsplegingsvergoeding kan dan een stimulans zijn om de rechtsvordering in te stellen en daarvoor een beroep te doen op een advocaat, terwijl die stimulans bij een relatief lage rechtsplegingsvergoeding kleiner is. Uiteraard zijn er ook nog tal van andere factoren die in de ene of de andere zin kunnen meespelen, maar dit gegeven doet geen afbreuk aan de relevantie van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor de beslissing om al dan niet een beroep te doen op een advocaat.

Nu de verzoeker, blijkens de door hem opgegeven voorkeurmateries, regelmatig optreedt in geschillen inzake sociale zekerheid, en het precies voor die geschillen is dat de bestreden bepalingen voorzien in een lager bedrag van de rechtsplegingsvergoeding dan voor de andere geschillen, kunnen de bestreden bepalingen een weerslag hebben op de bereidheid van potentiële cliënten om op zijn diensten een beroep te doen. Zoals de verzoeker terecht aanvoert, beïnvloeden de bestreden bepalingen aldus op een ongunstige wijze de marktvoorwaarden waarin hijzelf zijn beroepsactiviteiten uitoefent. De omstandigheid dat het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor de categorie rechtzoekenden waarvoor hij optreedt niet zou verschillen van het bedrag dat tot aan de inwerkingtreding van het bestreden besluit gold voor alle rechtzoekenden, doet aan die conclusie geen afbreuk.

Ten slotte moet vastgesteld worden dat, in geval van vernietiging van de bestreden bepalingen, de rechtsplegingsvergoeding bepaald bij artikel 2 van het bestreden besluit zou gelden voor alle geschillen, dus ook voor de geschillen inzake sociale zekerheid. De verzoeker kan aldus een rechtstreeks voordeel halen uit de vernietiging van de bestreden bepalingen.

De excepties kunnen derhalve niet aangenomen worden.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

9. In zijn verzoekschrift voert de verzoeker een middel aan, afgeleid uit de schending van het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod, en uit machtsoverschrijding.

9.1.1. In een *eerste onderdeel* voert de verzoeker aan dat de rechtsplegingsvergoeding volgens artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek een forfaitaire tegemoetkoming is in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij. Tot aan de vervanging van die bepaling bij de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van de advocaat voorzag artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek slechts in het vaststellen van een tarief voor de sommen die invorderbare kosten waren wegens het verrichten van bepaalde materiële akten. Bij het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 wordt het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor geschillen inzake sociale zekerheid beperkt tot het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding zoals dat van toepassing was onder het opgeheven koninklijk besluit van 30 november 1970 tot vaststelling van het tarief van de invorderbare kosten bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, ter uitvoering van het vroegere artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

De verzoeker voert aan dat een bedrag, vastgesteld om de kosten te vergoeden die verband houden met het verrichten van bepaalde materiële akten, bezwaarlijk tegemoet kan komen aan de wettelijke omschrijving van het begrip rechtsplegingsvergoeding in het nieuwe artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek. De bedragen bedoeld in artikel 4 van het bestreden koninklijk besluit beantwoorden bijgevolg niet aan het wettelijke begrip rechtsplegingsvergoeding “nieuwe stijl”. Die bedragen staan immers niet in een

redelijke verhouding tot de kosten en erelonen verbonden aan het optreden van een advocaat. Er is eenvoudigweg geen sprake van een gemene maat tussen de bedoelde kosten van verdediging, verbonden aan het optreden van een advocaat, en de bedragen die bij artikel 4 van het bestreden koninklijk besluit worden vastgesteld. Of nog anders gezegd: de bedragen bedoeld in artikel 4 van het bestreden koninklijk besluit maken allerminst een terugbetaling uit van de kosten en erelonen verbonden aan het optreden van een advocaat, in de zin van artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Door af te wijken van de bedoeling en het opzet van de wet, begaat de uitvoerende macht machtsoverschrijding.

9.1.2. In de memorie van wederantwoord erkent de verzoeker dat ook de andere rechtzoekenden slechts een forfaitaire rechtsplegingsvergoeding krijgen, die in veel gevallen lager ligt dan de werkelijke kosten voor hun verdediging. Niettemin blijft het te recupereren deel van de kosten voor de andere rechtzoekenden substantieel groter dan dat voor de sociaal verzekerden. Voor de sociaal verzekerden is de beperking van de verhaalbaarheid van die aard dat het begrip rechtsplegingsvergoeding gedenatureerd wordt.

9.2.1. In een *tweede onderdeel* wijst de verzoeker op het verschil in behandeling tussen de rechtzoekenden voor wie het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding “nieuwe stijl” geldt, bedoeld in artikel 2 van het bestreden koninklijk besluit, en de sociaal verzekerden, voor wie een bedrag van de rechtsplegingsvergoeding blijft gelden, bepaald bij het bestreden artikel 4 van dat besluit, dat niet in verhouding staat tot de gemaakte kosten van verdediging. Volgens de verzoeker kan dat verschil in behandeling niet worden verantwoord in het licht van het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod.

De verzoeker voert voorts aan dat het bestreden besluit, door de sociaal verzekerden niet eenzelfde terugvorderbaarheid van kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat toe te kennen als alle andere rechtzoekenden, zijn doel voorbijschiet. Het was precies de bedoeling van de wet van 21 april 2007 om de ongelijkheden weg te werken die er tussen rechtzoekenden bestonden, precies

wat de mogelijkheid betrof om, bij inwilliging van hun vordering of hun verweer door de rechter, de kosten van verdediging te verhalen op de in het ongelijk gestelde partij. Weliswaar beoogt het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 tegemoet te komen aan de ongewenste gevolgen die kunnen ontstaan bij de combinatie van het principe van de verhaalbaarheid van de kosten van verdediging met de toepassing van de regel vervat in artikel 68 van de arbeidsongevallenwet (van 10 april 1971) en artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, naar luid waarvan de verzekeraar arbeidsongevallen en de socialezekerheidsinstelling, ook wanneer zij in het gelijk worden gesteld, tot de gerechtskosten, inclusief de rechtsplegingsvergoeding, worden veroordeeld. Van de dreiging van zulke ongewenste gevolgen is er evenwel geen sprake wanneer de verzekeraar arbeidsongevallen of de socialezekerheidsinstelling in het ongelijk wordt gesteld, aangezien zij in dat geval enkel de gevolgen ondergaan van het principe van de verhaalbaarheid van de kosten, zoals dat ook geldt voor alle andere procespartijen. De bedragen waarin artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 voorziet, voor het geval dat een sociaal verzekerde in het gelijk wordt gesteld, kunnen hun verantwoording dus onmogelijk vinden in de regel van artikel 68 van de arbeidsongevallenwet en artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek. De discriminatie zou perfect vermeden kunnen worden door het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding “nieuwe stijl” enkel te beperken tot het geval dat de verzekeraar arbeidsongevallen of de socialezekerheidsinstelling in het gelijk wordt gesteld en toch tot de gerechtskosten wordt veroordeeld, op grond van de genoemde wetsbepalingen. Omgekeerd is de regel vervat in die wetsbepalingen perfect verenigbaar met de toekenning aan de sociaal verzekerde die in het gelijk wordt gesteld van dezelfde rechtsplegingsvergoeding “nieuwe stijl” als aan elke andere procespartij.

9.2.2. In de memorie van wederantwoord preciseert de verzoeker dat het bestaan van een regeling die de sociaal verzekerde beschermt in de mate waarin hij als rechtzoekende in het ongelijk wordt gesteld (artikel 68 van de arbeidsongevallenwet en artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek), op zich niet verantwoordt dat diezelfde sociaal verzekerde minder gunstig wordt behandeld dan andere rechtzoekenden wanneer hij in het gelijk wordt gesteld. Een sociaal verzekerde moet integendeel gelijk worden behandeld als alle andere

rechtzoekenden wanneer hij in het gelijk wordt gesteld, en hij moet enkel anders worden behandeld wanneer hij in het ongelijk wordt gesteld, aangezien enkel in dit laatste geval de kwetsbare toestand van de sociaal verzekerde vraagt om beschermende, en dus afwijkende maatregelen. Hij voegt eraan toe dat de bestreden bepalingen de socialezekerheidsinstellingen vrijstellen van de verplichting substantieel bij te dragen in de kosten van de verdediging van rechtzoekenden, ook wanneer zijzelf in het ongelijk worden gesteld.

Ontvankelijkheid van het middel

10. De eerste tussenkomende partij werpt een exceptie van onontvankelijkheid van het middel op, afgeleid uit het ontbreken van een belang in hoofde van de verzoeker.

Volgens de eerste tussenkomende partij heeft de verzoeker geen belang bij het aanvechten van een verschil in behandeling tussen categorieën van rechtzoekenden (en niet tussen categorieën van advocaten).

11. Zoals is opgemerkt bij de bespreking van de excepties van onontvankelijkheid van het beroep (nr. 8), kan aangenomen worden dat de bestreden bepalingen, door de weerslag ervan op de categorie rechtzoekenden waarvoor de verzoeker regelmatig optreedt, op een ongunstige wijze de marktvoorwaarden beïnvloeden waarin de verzoeker zijn beroepsactiviteiten uitoefent. De verzoeker heeft dan ook belang bij het inroepen van een middel dat kritiek uitoefent op de ongunstige behandeling van de bedoelde categorie rechtzoekenden, in vergelijking met andere categorieën rechtzoekenden.

De exceptie van onontvankelijkheid van het middel kan niet worden aangenomen.

Eerste onderdeel

12. In het eerste onderdeel voert de verzoeker in essentie aan dat de bedragen vermeld in artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 niet in een redelijke verhouding staan tot de werkelijke kosten en erelonen verbonden aan het optreden van een advocaat. Gelet op hun gering belang zouden die bedragen allerminst een terugbetaling uitmaken van de kosten en erelonen verbonden aan het optreden van een advocaat. Aldus zouden die bedragen, die overigens overeenstemmen met de bedragen van de vroegere tegemoetkoming in de kosten van bepaalde materiële handelingen, niet beantwoorden aan wat moet worden verstaan onder een rechtsplegingsvergoeding in de zin van artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

13. Artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechtsplegingsvergoeding een “forfaitaire tegemoetkoming” is in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij. De rechtsplegingsvergoeding wordt dus niet opgevat als een vergoeding van de werkelijk gedragen kosten en erelonen, maar als een forfaitair bedrag. Bovendien sluit artikel 1022, zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek uit dat voor de tussenkomst van een advocaat een hogere vergoeding zou kunnen worden verkregen, bijvoorbeeld op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, dan het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding. Uit de wet kan dus niet worden afgeleid dat de Koning ertoe gehouden zou zijn om de rechtsplegingsvergoeding vast te stellen op een bedrag dat in een redelijk evenredigheidsverband staat tot de werkelijke kosten voor het optreden van de advocaat of op een bedrag dat zo goed mogelijk aansluit bij die kosten. Het is wel zo dat artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de Koning de forfaitaire bedragen vaststelt na raadpleging van de orden van balies, waarmee de wetgever ervoor gezorgd heeft dat die bedragen zouden worden vastgesteld in verhouding tot de door de meeste advocaten gehanteerde erelonen (zie het arrest nr. 182/2008 van het Grondwettelijk Hof van 18 december 2008, overweging B.9.5). De wetgever heeft het echter aan de Koning overgelaten om uit te maken hoe nauw de

forfaitaire bedragen zouden aansluiten bij de in werkelijkheid gehanteerde erelonen. Hij heeft met name de beoordelingsbevoegdheid van de Koning niet beperkt door hem te verplichten om een regeling uit te werken waarin de forfaitaire bedragen in een redelijk evenredigheidsverband zouden staan tot de in werkelijkheid gehanteerde erelonen of waarin die bedragen zo goed mogelijk zouden aansluiten bij die erelonen.

14. In het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 wordt voor geschillen in verband met de sociale zekerheid in bijzondere bedragen van de rechtsplegingsvergoeding voorzien. Deze bedragen zijn, zoals de verzoeker terecht opmerkt, aanzienlijk lager dan de bedragen bedoeld in artikel 2 van het genoemde besluit, die voor de andere soorten geschillen gelden.

Het staat, zoals gezegd, aan de Koning om het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding te bepalen. Hij dient daarbij onder meer rekening te houden met de criteria bepaald in artikel 1022, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, namelijk de aard van de zaak en de belangrijkheid van het geschil. De vraag of de Koning al dan niet met die criteria rekening heeft gehouden, is in het middel niet aan de orde.

Het eerste onderdeel doet wel de vraag rijzen of de Koning, door de rechtsplegingsvergoeding voor de in artikel 4 bedoelde geschillen vast te stellen op bedragen die aanzienlijk lager zijn dan die welke in artikel 2 worden bepaald, de grenzen van zijn beoordelingsbevoegdheid niet te buiten is gegaan.

De Raad van State zou het systeem waarvoor de Koning met betrekking tot de geschillen inzake sociale zekerheid heeft gekozen slechts kunnen afkeuren indien deze keuze kennelijk onredelijk is.

In dit verband wijzen de verwerende partij en de tweede tussenkomende partij terecht op de bekommernis die tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet van 21 april 2007 is geuit met betrekking tot het effect van een verhoging van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding op het budget

van de socialezekerheidsinstellingen, rekening houdend met het feit dat die instellingen op grond van artikel 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek in elk geval in de kosten worden verwezen, ook als het de sociaal verzekerde is die in het ongelijk wordt gesteld. Tijdens de hoorzittingen voor de bevoegde commissie van de Senaat is uitdrukkelijk gevraagd om dat effect te neutraliseren (bijlagen (hoorzittingen) bij het verslag namens de commissie voor de Justitie, Parl. St., Senaat, 2006-07, nr. 3-1686/5, (46), 90, 91 en 99). Ook al heeft de wetgever zelf niet uitdrukkelijk voorzien in een afwijkende regeling voor de geschillen inzake sociale zekerheid waarvoor een regel als die van het genoemde artikel 1017, tweede lid, geldt, dit neemt niet weg dat het vermijden van een gevoelige verhoging van de financiële lasten voor de socialezekerheidsinstellingen een oogmerk is dat de Koning wettig mocht nastreven.

Door voor de in artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 bedoelde geschillen lagere bedragen vast te stellen, geeft de Koning geen blijk van een onredelijk gebruik van zijn beoordelingsvrijheid, gelet op de bijzondere regelingen die in verband met de toewijsbaarheid van de gerechtskosten voor dat soort geschillen gelden.

Aan die conclusie wordt geen afbreuk gedaan door het feit dat de Koning voor de bedoelde geschillen eventueel een andere regeling had kunnen vaststellen, die hetzelfde oogmerk nastreefde, doch voor de sociaal verzekerden gunstiger zou uitvallen. Het staat immers niet aan de Raad van State om kritiek uit te oefenen op de door de Koning gemaakte keuze, zolang die blijft binnen de perken van de wet en de redelijkheid.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Tweede onderdeel

15. In het tweede onderdeel voert de verzoeker in essentie aan dat er een niet te verantwoorden verschil in behandeling zou bestaan tussen de sociaal verzekerden en de andere rechtzoekenden: als sociaal verzekerden in het

gelijk worden gesteld, kunnen zij slechts de beperkte rechtsplegingsvergoeding krijgen, bepaald in het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007, als andere rechtzoekenden in het gelijk worden gesteld, kunnen zij de hogere rechtsplegingsvergoeding krijgen, bepaald in artikel 2 van dat besluit. Dat verschil zou niet te verantwoorden zijn aangezien het niet nodig zou zijn voor de sociaal verzekerden in een afwijkende regeling te voorzien als zij in het gelijk worden gesteld. In die laatste hypothese zouden sociaal verzekerden integendeel gelijk zijn aan alle andere rechtzoekenden. In zoverre het de bedoeling zou zijn om de socialezekerheidsinstellingen en de verzekeraars arbeidsongevallen te beschermen tegen een verhoging van de door hen te betalen gerechtskosten, zou die verantwoording niet volstaan in het geval die partijen in het ongelijk gesteld worden. In die laatste hypothese zouden zij immers gelijk zijn aan de andere procespartijen die in het ongelijk worden gesteld, en zou er dus andermaal geen reden zijn om in een afwijkende regeling te voorzien.

16. Met de verzoeker stelt de Raad van State vast dat er een verschil in behandeling bestaat tussen de sociaal verzekerden, betrokken in een geschil als bedoeld in artikel 579 of 1017, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, enerzijds, en de rechtzoekenden betrokken in een ander geschil, anderzijds. Voor de eerste categorie rechtzoekenden geldt de lagere rechtsplegingsvergoeding bepaald bij het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007, voor de andere rechtzoekenden geldt de hogere rechtsplegingsvergoeding bepaald bij de artikelen 2 en 3 van dat besluit.

De verzoeker richt zijn kritiek op het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007, in zoverre dit van toepassing is in de hypothese dat de sociaal verzekerden in het gelijk zijn gesteld. In die hypothese kunnen de sociaal verzekerden geacht worden zich in een vergelijkbare situatie te bevinden als andere rechtzoekenden die in het gelijk zijn gesteld.

Er dient dan ook te worden nagegaan of de verschillende behandeling van de sociaal verzekerden en de andere rechtzoekenden in de genoemde hypothese kan worden verantwoord.

17. Die vraag is uitdrukkelijk aan de orde geweest toen de afdeling wetgeving van de Raad van State het ontwerp onderzocht dat geleid heeft tot het bestreden besluit. De afdeling wetgeving heeft toen aan de gemachtigde van de minister van Justitie gevraagd waarom voor de procedures genoemd in artikel 4 lagere bedragen golden dan die welke werden vastgesteld bij artikel 2. De gemachtigde heeft daarop het volgende antwoord verstrekt, dat letterlijk in het advies van de afdeling wetgeving wordt aangehaald:

“Het systeem moet in zijn globaliteit worden bekeken.

In het huidige systeem, en zulks op grond van artikel 1017, tweede lid, [van het Gerechtelijk Wetboek], is het bedrag van de rechtsplegingsvergoedingen van gemeen recht reeds hoger dan dat van de rechtsplegingsvergoedingen in geschillen inzake sociale zekerheid.

De reden is dat het systeem uitgewerkt inzake sociale zekerheid dubbel afwijkt van het gemeen recht, en dit ten gunste van de sociaal verzekerde: enerzijds is de sociaal verzekerde die zijn proces verliest tegen een socialezekerheidsinstelling, de rechtsplegingsvergoeding nooit verschuldigd (behalve wanneer het geding door de rechtbank roekeloos of tergend wordt geacht), anderzijds, zelfs als hij het proces verliest, ontvangt hij de rechtsplegingsvergoeding.

Het systeem zoals voorgesteld in het ontworpen besluit behoudt dezelfde logica.

Wat betreft de procedures bedoeld in artikel 579 [van het Gerechtelijk Wetboek], in verband met de arbeidsongevallen en de beroepsziekten, is daarop thans een gelijkaardige regeling van toepassing, op grond niet van artikel 1017 van het Gerechtelijk Wetboek, maar van de specifieke wetgevingen die daarop betrekking hebben: het gaat te dezen om artikel 68 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en artikel 53 van de gecoördineerde wetten van 3 juni 1970 betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten [lees: betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit]” (advies 43.215/2 van 18 juni 2007, vertaling).

Het bestreden artikel 4 van het koninklijk besluit van 26 oktober 2007 moet inderdaad beoordeeld worden in het licht van de andere elementen van de regeling die, voor de geschillen bedoeld in die bepaling, inzake gerechtskosten geldt. Omwille van de kwetsbare situatie waarin de sociaal verzekerden zich vaak bevinden, kunnen zij, op grond van de aangehaalde wetsbepalingen, in de bedoelde geschillen niet verwezen worden in de

gerechtskosten. Het zijn integendeel de socialezekerheidsinstellingen en de verzekeraars arbeidsongevallen die steeds verwezen worden in de kosten, ook als zij ten gronde in het gelijk worden gesteld. Het behoud van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding, als onderdeel van de gerechtskosten, op het relatief lage bedrag dat gold vóór de inwerkingtreding van de wet van 21 april 2007 en het bestreden koninklijk besluit, kan in die omstandigheden beschouwd worden als een regeling ten gunste van de socialezekerheidsinstellingen en de verzekeraars arbeidsongevallen, ter compensatie van de op hen rustende verplichting om in alle gevallen de rechtsplegingsvergoeding te betalen.

Het verschil in behandeling tussen de rechtzoekenden betrokken in een geschil als bedoeld in artikel 4 van het bestreden besluit en de overige rechtzoekenden berust aldus op een objectief gegeven, te weten het al dan niet bestaan van een wettelijke regeling waarbij de tegenpartij ongeacht de uitkomst van het geschil in de gerechtskosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding, wordt verwezen.

Zoals reeds bij het onderzoek van het eerste onderdeel is vastgesteld (nr. 14), streeft de Koning met de in artikel 4 bedoelde regeling een wettig doel na.

De Raad van State is voorts van oordeel dat de verschillen tussen de bedragen bedoeld in de respectieve artikelen 2 en 4 van het bestreden koninklijk besluit, ook al zijn ze aanzienlijk, in de specifieke wettelijke context die hiervóór is aangehaald, niet onevenredig zijn ten aanzien van dat nagestreefde doel.

De bedoelde verschillen kunnen dan ook objectief en redelijk verantwoord worden. Er is bijgevolg geen sprake van een schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Tweede middel

18. In zijn memorie van wederantwoord roept de verzoeker een bijkomend middel in, afgeleid uit de schending van artikel 3, § 1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

19. Ter terechtzitting verklaart hij dat middel niet te handhaven, in het licht van de feitelijke gegevens die in het auditoraatsverslag zijn vermeld.

Die verklaring moet begrepen worden als een afstand van het middel.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. De verzoeker wordt verwezen in de kosten van het beroep, begroot op 175 euro.

De tussenkomende partijen worden elk verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 250 euro, elk voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 6 december 2011, door de Raad van State, Ve kamer, samengesteld uit:

Robert Andersen,	eerste voorzitter van de Raad van State,
Paul Lemmens,	kamervoorzitter,
Daniël Moons,	staatsraad,
bijgestaan door	
Wim Geurts,	griffier.

De griffier

De eerste voorzitter van de Raad van State

Wim Geurts

Robert Andersen